

מסורת הש"ס

א) חופשה דמאי פ"ג
ב) ג' ע"ג
ג) ג' ע"ג
ד) ג' ע"ג
ה) ג' ע"ג
ו) ג' ע"ג
ז) ג' ע"ג
ח) ג' ע"ג
ט) ג' ע"ג
י) ג' ע"ג

תורה אור השלם

1. כי מלכות ימלכו
ורזים יתקו צדק
מס"ח טו
2. ויהי לבשה את
עושי ראש השלישי
לך דוד ועמך בן יש
שלוש שלום לך ושלום
לעורך בן עורך אלהיך
ותקבל דוד ותגם
קראש הגדה
רבי הוסיא א"ב י"ט
3. ויהי עש מלך
לבהמתך ואכלת
ורבית י"ט טו

גליון הש"ס

נ"ב רב חמיא שקריא
וכר' פי' כנסת דף ק' פ"ג
ומהרש"א פ"א ע"ב

מוסר רש"י

נותנת לה ואוכלת
אלמה חסודה לגזל
עלמה והאכלת את
מוריה ויהי עש מלך
לבהמתך ואכלת
ורבית י"ט טו
הוא היה גזלן כדמכר
הם ועלך הניזקין

הניזקין פרק חמישי גיטין

נוספת לה. אלמה חסודה אשת עם הארץ לגזל משל בעלה וליתן
למוריה: מוריה. מוכה הולכת הימר לעלמה: העיד ר' יוסי כו.
כרייתא היא: אין עושין חלה עם הארץ כעברה. עם הארץ שאמר
לגזל חבר הפרש חלה מעיקמי ועשה אומה כעברה לא ישמע לו שהרי

נותנת לה ואוכלת השתא מיגבא גבא
חלופי לא מיהלפא אמר רב יוסף התם נמי
מוריא ואמרה תורא מדישה קאביל (העיד
ר' יוסי בן המשולם משום ר' יוחנן אחוי
שאמר משום ר"א בן חסמא "אין עושין
חלת עם הארץ במהרה אבל עושין עיסת
חוליו במהרה ונוטל הימנה כדי חלה ומניחה
בכפישא או באנחותא וכשבא ע"ה ליטול
נוטל את שתיהן ואינו חושש יואין עושין
תרומת זיתיו במהרה אבל עושין זיתים חוליו
במהרה ונוטל הימנה כדי תרומה ומניחה
בכליו של חבר וכשבא עם הארץ ליטול נוטל
את שתיהן ואינו חושש ומעמא מאי א"ר
יוחנן 'משום כדי חייו דגבל ומשום כדי חייו
דבדר וצריכא דאי אשמועינן גבל משום
דלא נפיש אגריה אבל בדר דנפיש אגריה
אימא לא ואי אשמועינן בדר משום דלא
שכיח ליה אבל גבל דשכיח ליה אימא לא
צריכא אמר מר נוטל הימנה כדי חלה ומניחה
בכפישא או באנחותא וכשבא ע"ה ליטול
נוטל את שתיהן ואינו חושש וליחוש דילמא
נגע בה דראמר' ליה חזי אי נגעת בה הדרא
למיבלא וליחוש דילמא לא איכפת ליה
השתא לתקוני קא מיכיון מיכפת לא איכפת
ליה אמר מר נוטל הימנה כדי תרומה
ומניחה בכליו של חבר וכשבא ע"ה ליטול
נוטל את שתיהן ואינו חושש וליחוש דילמא
נגע בה בשלמא התם אית ליה היכרא
הבא מאי היכרא אית ליה 'דמנח ליה
בכלי גללים בכלי אבנים בכלי אדמה א"ה
מאי איריא דחבר אפי' דעם הארץ נמי ה"ג
קאמר בכלים של עם הארץ הראויין להשתמש
בהן חבר: מחזיקין ידי עכו"ם בשביעית:
מחזיקין והאמר רב דימי בר שישנא משמיה
דרב 'אין עורדין עם העכו"ם בשביעית 'ואין
כופלין שלום לעובד בעלמא כי הא דרב
למימרא להו אחזוקי בעלמא רב הא דרב
יהודה אמר להו אחזוקי רב ששת אמר להו
אשרחא: ואין כופלין שלום לעובד כוכבים: 'רב
חסדא מקדים ויהיב להו שלמא רב כהנא
א"ל שלמא למר: ושואלין בשלומן: השתא
אחזוקי מחזיקין שואלין בשלומן מיבעיא
אמר רב ייבא 'לא נצרכא אלא ליום אידם
דתניא לא יכנס אדם לביתו של עובד כוכבים
ביום אידם ויתן לו שלום 'מצאו בשוק נתן לו
בשפה רפה ובכבוד ראש 'רב הונא ורב
חסדא הוו יתבי חליף ואויל גניבא א"ל חד
לחבריה ניקום מקמיה 'דבר אוריין הוא אמר
לו ומקמי פלגאה ניקום אדהכי אתא איהו
לגבייהו אמר להו שלמא עלייכו מלכי שלמא
עלייכו מלכי אמרו ליה מנא לך דרבנן איקרו
מלכים אמר להו דכתיב 'כי מלכים ימלוכו
וגו' אמרו ליה ומנא לך דרבליגן שלמא

סב.

קבר א מ"י פ"ח מהל'
כבר ב מ"י פ"ב מהל'
קבר ג מ"י פ"ח מהל'
קבר ד מ"י פ"ב מהל'
קבר ה מ"י פ"ח מהל'
קבר ו מ"י פ"ב מהל'
קבר ז מ"י פ"ח מהל'
קבר ח מ"י פ"ב מהל'
קבר ט מ"י פ"ח מהל'
קבר י מ"י פ"ב מהל'

דאמר רוב עמי הארץ מעשרין הן שרי לסייע' אף בזמן שהיא
טבוכה דהא בוררת קמי במתנין ואי אפשר שלא תגע ומפ' ר"ח
וכן ר"ח דלשת חבר טומנת עם אשת עם הארץ איירי בתבואה של
חבר ובתוספתא דקמי אשתו של עם הארץ טומנת עם אשתו של
חבר בזמן שאשת עם הארץ מחזקת
עלמה בטומאה שאו היא טהרת מליגע
בתבואה אבל לא בזמן שהיא מחזקת
עלמה טהרה שאינה טהרת מליגע
ומטמאה ורשב"א אומר אף בזמן
שמחזקת עלמה בטומאה לא תטמון
משני שחברתה אשת עם הארץ אחר
שסבורה שהיא טהרה טומנת לה
ואוכלת והשמש פריך בפשיטות השמש
מיגול גולה תבואה של אשת חבר
בע"כ חלופי מיבעיא: 'אין עושין חלת
עם הארץ במהרה. פי' בקונטרס
לפי שכבר נטמאה העיסה ביד ע"ה
וכן יסמון על הגבל שהיא חבר
ויחא סבור שהחלה טהרה ולפירושו
אם יפרש מתקום אחר על אותה
עיסה חלמו טהרה ונראה דככל עין
אסור דכל עיקר לא החירו אלא
כדי חייו ולא החירו אלא היכא שנוטל
שכר מל העיסה אבל משום שכר
חלה גרידא משום היכא פורתא לא
החירו דחיישינן דלמא נגע:

ומניחה בבכ"י ש"ח חב' נראה
דלא נקט כפישא ואנחותא
לפי שהן פשוטי כלי עץ ולא חזו
לוימים: 'אין עורדין עם העכו"ם
בשביעית. והא דקאמר פרק זה
בורר (מסדרין דף טו.) גבי הכן וחושב
יכול לומר לו אגיסטון איני תבוכה
לא כמו שפי' בקונטרס שכי' לגבי
דהא משמע הכא דאסור ולא
מסתבר לחלק בין חסם לנשכר אלא
מפ"מ אגיסטון נקרקע שקבליס
מן המלך לפדוע כך וכן תבואה
בשנה מלאמר התם לעיל מיהה רבי
יגאי מכריז פוקו וזרעו ארטוג
בשביעית ושמש סכנת נפשות איכא
אס לא יפרעו מס למלך אי נמי
קסבר ר' יאן לגבי נזרין להפקיע
משביעית אי נמי שביעית בזמן
הוא דרבנן אפי' דמדרבנן אסור
לגבי אחר גבי מלך החירו:

אשרחא. ירושלמי איכא
למאן דאמר דייני
חרש זה טבאול וזכר שמיטה נביאה
לה מייק ולישראל אמריין ישר ואיכא
למ"ד דלעכו"ם אמרי ישר ולישראל שלום
עליכם משמע דלכ"ע לעכו"ם אסור
לומר שלום עליך ודלא כש"ס שלנו הכא
דלא אסרינן לעובד כוכבים אלא כפילת
שלום ונראה דלפי' הירושלמי דמחזיקין
ידי נכרים בשביעית ושואלין בשלומם
חדא מילתא היא שאומר לו חרש זה
טבאול: שלמא 'אמר. פי'
בקונטרס ולא היה מתכוין לגבי
אלא לכו לכו לכו ולכ"ע שלא יהא
זהו גונב דעת הנכרות ועל חסם
פי' כן דלא קאמר אלא דאין סופלין
לו שלום:

הדרן עלך הניזקין

למלכי אמר להו דאמר רב יהודה אמר רב יונא אמר רב יוחנן אמר רב
ראש השלישיים 'וגו' אמרי ליה ליטעום מר מידי אמר להו הכי אמר ר' רב יהודה אמר רב יאסור לו לאדם
'שיטעום כלום עד שיתן מאכל לבהמתו שנאמר 'ונתתי עשב בשדך לבהמתך והדר ואכלת ושבעת:

הדרן עלך הניזקין